

ДРЖАВНОСТА НИ Е "НЕПРАВДА" ЗА СОСЕДИТЕ

Конституирањето на македонската држава во 1944 година и нејзиното уставно-правно етаблирање во 1945 и 1946 година, било проследено со одредени отпори во двете соседни земји на Македонија (Бугарија и Србија). Тоа било резултат на историската хипотека и на условите во кои македонскиот народ се борел и се изборил за своето национално ослободување и за создавањето на новата македонска држава.

Пишува:
Анита ДИМОВА

За прашањето за одгласот на АСНОМ и на македонската државност во македонската историографија, досега не е објавен ниту еден монографски труд, освен неколку парцијални прилози, кои не даваат комплетна слика на темата. Тоа беше мотив за човекот кој целиот работен период го мина во истражувањето на овој период, да се задлабочи и на тој сегмент.

Кон крајот на минатата година, која беше јубилејна (60 години од АСНОМ), Институтот за национална историја ја промовираше монографијата "Меѓународниот одглас на АСНОМ и македонската државност" од д-р Новица Велјановски, во која авторот дава свои анализи и согледувања на историските факти.

МАКЕДОНСКОТО ПРАШАЊЕ

"Создавањето нова држава на Балканот, како и признавањето на посебноста на македонската нација, сите земји околу Македонија не го при-

миле со задоволство. Букурешкиот мировен договор од 1913 година оставил видливи последици. Сите балкански земји, на кои им припаднале делови од Македонија, се сметале за оштетени, па и измамени. И повеќе од тоа, тие уште долго време продолжиле да се расправаат и да се обвинуваат дека биле "оне-правдани" со поделбата на Македонија за сметка на втората или на третата страна. Ниту двете светски војни и катастрофите кои тие ги донесоа, не биле доволни да се надминат недоразбирањата во врска со Македонија", вели д-р Велјановски.

Според него, конституирањето на македонската држава во 1944 година и нејзиното уставно-правно етаблирање во 1945 и 1946 година било проследено со одредени отпори во двете соседни земји на Македонија (Бугарија и Србија). Несомнено, тоа било резултат на историската хипотека и на условите во кои македонскиот народ се борел и се изборил за своето национално ослободување и за создавањето на новата македонска држава.

Интересно е тоа што реакциите во Бугарија и во Србија не биле на државно ниво, бидејќи познато е дека во

овој период дошло до видливо зближување на двете држави (Георги Димитров - Тито), а мостот на нивното зближување се Македонија и македонското прашање. Реакциите доаѓаат од внатрешните противници на политиката на овие две држави.

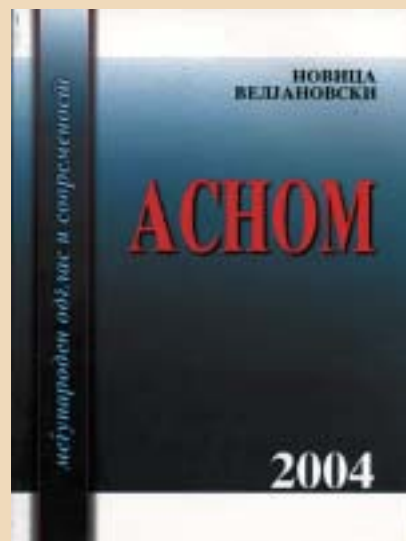
"ЗАВЕТОТ НА ГОЦЕ"

За тешкотиите при воспоставувањето на новата власт во Бугарија, во ноември 1945 година, Георги Димитров искрено му се пожалил на Јосип Броз Тито во писмото кое му го испратил како честитка за националниот празник.

Во него тој нагласил дека има неколку обелоденети и прикриени непријатели, кои не го сакаат успехот на нова Југославија и на нова Бугарија... Особено биле силни реакциите во бугарскиот печат кон крајот на 1945 година, во екот на подготовките за признавање на Македонија и на македонската нација, нејзиниот јазик и култура, а се очекувал и почетокот на Париската мировна конференција во 1946 година", истакнува д-р Велјановски.

Како интересен пример ја истакнуваше воведната статија од весникот "Свободен народ", под наслов "Заветот на Гоце", која била мошне провокативна и дава дијаметрално спротивни ставови од тие на Георги Димитров.

"Уште во самиот наслов, авторот му навестува на бугарскиот читател дека тоа што го прави новата бугарска власт во однос на Македонија е спротивно на идеалите на Гоце Делчев. Авторот на оваа статија, критикувајќи ги учесниците на антифашистичкото

движење во Македонија, за тоа што во своето дејствување се повикувале на традициите на Внатрешната македонска револуционерна организација од крајот на XIX век, сака да каже дека таа борба не е македонска, ами "бугарска", вели д-р Велјановски.

Инаку, монографијата навистина нуди изобилство од документи, податоци и анализи за меѓународниот одглас на АСНОМ и македонската државност.

Четиристотини страници распоредени во пет глави. Првата глава нуди историски поглед на АСНОМ, а втората се однесува на одгласот на АСНОМ на Балканот. Во третата глава ќе прочитаеме за одгласот на АСНОМ во некои европски и прекуокеански земји. Четвртата е за АСНОМ и современоста, а во петтата глава авторот ни нуди документи кои ја дополнуваат сликата за овој историски чин на македонскиот народ и за македонската државност.